

شیرکی نه هیشتنی سیفاتو کانی خوی گه ووره

(شرك التعطيل)

ک: م / هیمن عبدالکریم

لورللو کر اووه کانی

مآپهړی به هه شت

www.ba8.org

islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عیراقه - کوردستان - کهلار

هه همیشه له گه لمان بن بو بهر هه هه نووه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين نحمده حمد الشاكرين، ونشكره شكر الحامدين، والصلاة والسلام على المبعوث رحمة للعالمين، أما بعد:

گومانی تیدا نییه که گوره‌ترین تاوان لای خوی گوره هاو له دانانه بو خوی په‌روه‌دگار، چونکه له چه‌ندین نایه‌تدا وه له (حدیث) ه کانی پیغه‌مبهر ﷺ ناماژه‌ی پیکراوه، وه خوی گوره له م تاوانه خوش نابیت، مه‌گه‌ر به ته‌واوی وازی لی بینیت و به‌تاک و ته‌نها خوی به‌رنو بلند بیهرستیت، خوی گوره ده‌فه‌رمیت:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (النساء: ۴۸).

واته: خوی گوره له هموو تاوانه‌کان خوش ده‌بیت جگه له (شیرک) نه‌بیت.

وقال تعالى: ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلُوبًا تَمَتَّعَ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ [الزمر: ۸]، فمن جعل لله ندا من خلقه فيما يستحقه عز وجل من الإلهية والربوبية فقد كفر بإجماع الأمة. (ابن تيمية).

وه خوی گوره ده‌فه‌رموویت:

﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾ (المائدة: ۷۲).

واته: مه‌رکه‌سیک هاو به‌ش بو خوا دابنیت ئه‌وا به هه‌شتی له‌سه‌ر حه‌رام ده‌بیت وه شوینی دوزه‌خه.

وقال النبي ﷺ: (ألا أنبئكم بأكبر الكبائر، قالها ثلاثا، قالوا بلى يا رسول الله، قال الاشرار بالله، .....)^(۱).

وه شیرک جوړی زوره یه‌کیک له جوړه‌کانی (شیرک) که هه‌لم بژاردوو ناوی (شک التعطيل) ه:

شک التعطيل: ئه‌و جوړه شیرکه‌یه که خاوه‌نه‌که‌ی یه‌کیک یان هموو سیفه‌ته‌کانی خوی گوره له‌کار ده‌خات، وه ابن تيمية باسی ده‌کات و، ده‌یکات به دوو به‌شه‌وه:

التعطيل الكلي: ئه‌و جوړه‌یه که بلنیت ئه‌صله‌ن خوی گوره خالق و رازق و هه‌لسورینه‌ر نییه.

وه لاممان بو ئه‌وه ئه‌م نایه‌ته‌ی خوی په‌روه‌دگار که ده‌فه‌رمیت:

﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ [ابراهيم: ۱۰].

التعطيل الجزئي: ئه‌و جوړه‌یه که دان ده‌نیت به بوونی خوی گوره و خالق و رازق خوی گوره به‌لام نه‌فی سیفه‌تیک یان چه‌ند سیفه‌تیک خوی گوره ده‌کات، وه هندی (معتزله) ه‌کان و هندی له فیره‌قه گومراکانی تر ده‌لین خوا هیه به‌لام نه له ئاسمانه نه له دهره‌وه‌ی عالمه نه له ناوه‌وه‌ی عالمه، مه‌کانی نییه، چونکه ده‌لین ئه‌گه‌ر بکه‌ویته ناو عالمه‌وه ئه‌وه ده‌بیت به مه‌خلوق، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌شه که باوه‌ریان به دابه‌زینی خوا نییه له کاتی سی‌یه‌کی شه‌ودا، وه یاسه‌یه‌کی عه‌قلانی فه‌لسه‌فی ده‌لین: (المعدوم شیئ) (نه‌بوو شته) (چونکه

(۱) (البخاري ومسلم والترمذي، وانظر: صحيح الترغيب والترهيب: ۲۲۹۹).

دهلئين تو نيهت و ئيرادهت ههيه له دروست بووني ئه وشته نه بووه پيش ئه وهى ببيت مادهم ئيراده و قهصد ههيه دوايي كه هاته وجود كه واته خوئى له خوئى دا هه بووه).

وه ههنديكي تر له فيره قه گومراكان ههيه وهكو(نه صرانيه كان) كه باوهريان بهسى خوا ههيه، (أب وابن وروح القدس).

وه ههنديكي تريان باوهريان به تيكه ل بووني خوا ههيه (الطول) كه دوو بهشه (لاهوت و ناسوت) لاهوت وهكو درعيك وايه بو ناسوت، واته بو نزيك بوونه وه له خوا (التقرب).

ليزه دا زوريه ي (أهلي كلام) كه پييان دهلئين (أهلي النظر) دهلئين: (أنه لو كان للعالم صانعان فعند اختلافهما مثل أن يريد أحدهما تحريك جسم وآخر تسكينه، أو يريد أحدهما إحياء، والآخر أماته فيما أن يحصل مرادهما، أو مراد أحدهما، أو لا يحصل مراد واحد منهما، والأول ممتنع، لأنه يستلزم الجمع بين الضدين، والثالث ممتنع، لأنه يلزم خلو الجسم عن الحركة والسكون، وهو ممتنع، ويستلزم أيضا عجز كل منهما، والعاجز لا يكون إلهًا، وإذا حصل مراد أحدهما دون الآخر، كان هذا هو الإله القادر، والآخر عاجزا لا يصلح للإلهية). (العقيدة الطحاوية).

ئهم دهليله به دهليليكي گه وره ي ئه هلى كلام ناوده بريت بو سه لماندنى وجودى خالق ئهم به لگه يه مهنعى ئه وه دهكات كه دوو خوا هه بيت، واته: (ئه گه ر بيت و دوو خالق هه بيت ئه وه خوئى له خوئيدا بو كردنى كاريك خيلاف دهكه ويته نيوانيانه وه، يه كيكيان بيه وييت كاريك بكات يه كييك بمرينيت بو نموونه ئه وه ئه وي تريان به عه كسه وه كاريك بكات، ئه وه دوو خالقه يان مه به ستي هه ردووكيان ديته دى يان مه به ستي يه كيكيان ديته دى يان مه به ستي هيچيان نايه ته دى، ئه گه ر بلئين مه به ستي هه ردووكيان ديته دى ئه مه ش شتيكه پيچه وانه ي عه قلّه، چونكه يه كيكيان دهيه وييت بيمرينيت ئه وي تريان دهيه وه يت بيزينيت وه ئه مه هه رگيز روونادات، سييه ميشيان ئه گه ر بلئين مه به ستي هيچيان نايه ته دى ئه وه خوئى له خوئيدا شتيكى پووجه له، چونكه هه ردووكيان مه به ستيان هه يه، وه ئه گه ر مه به ستيان نه بيت ئه وه هيچيان نابيت به خالق، ئيستا ماوه ته وه سه ر ئه وه ي مه به ستي يه كيكيان بيته دى، ئه گه ر مه به ستي يه كيكيان بيته دى ئه وه يه كيكيان ده بيته (إله) وه ئه وي تريان ده بيته (المخلوق).

وه مه نه جي ئه هلى سوننه توحيدى (الالهية) ه نهك توحيدى (الربوبية).

به لام زوريه ي (أهلي النظر) كه پييان دهلئين ئه هلى كه لام باوهريان وايه كه سه ره كيترين شت ته وحيدي (الربوبية) يه ئهم ئايه ته ش ده كه نه به لگه بو قسه كه يان: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ [الأنبياء: ۲۲].

ئه گه ر بيت و دوو خوا هه بيت ئه وا هه موو مه خلوقات تياچوونيان مسوگه ره، ئه مه هه له يه و نابيته دهليلي (تمانع) هه ره كه (ابن تيمية) ده فه رموويت ئهم ئايه ته خوئى ره ده له سهريان چونكه نافه رموويت (أرباب)، وه

ده‌لین به پیی ئەم ئایه‌ته نابیت (خالق و صانع) دووان بیټ، وه مه‌نه‌جی ئەهلی سوننه ده‌لین ئەم ئایه‌ته باسی (إله) ده‌کات وه هر ئایه‌تیک که باسی (إله) بکات ئەوا باسی (عبودية) ده‌کات واته یه‌ک خوا شایسته‌ی ئەوه‌یه که بپه‌رستیت به‌راستی، ئەمان ده‌لین له دوا‌ی دروست بوونی تیاچوونی به‌سه‌ردا دیت واته دوا‌ی دروست بوونی مه‌خلوق، که ئەمه خۆی له خۆیدا هه‌له‌یه، هه‌روه‌کو (أبي العز الدمشقي) ده‌لیت: (لاعتقادهم أن توحيد الربوبية الذي قرره هو التوحيد الالهية الذي بينه القرآن).

وه لی‌ره‌دا قاعیده‌ی (أهل السنة) ئەوه‌یه که ئەو که‌سه‌ی ته‌و‌حیدی (الالهية) ی هه‌بیټ ئەوا توحیدی (الربوبية) ی ته‌واوه، به‌لام به‌ پیچه‌وانه‌وه ته‌واو نییه، (توحيد الالهية المتضمن لتوحيد الربوبية وهو عبادة الله وحده لا شريك له، فإن المشركين من العرب كانوا يقرون بتوحيد الربوبية) بدلیل قوله تعالى (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض ليقولن الله).

وه ده‌لیلکی تریان ئەوه‌یه:

ئایه‌تیک ده‌هیننه‌وه که خوا‌ی په‌روه‌ردگار ره‌خنه ده‌گریټ له به‌نی (اسرائیل) که گویره‌که‌یه‌کیان دروست کرد له‌سه‌ر ده‌ستی (سامری) که موسی ﷺ چوو بو (میقات) خوا‌ی گه‌وره له‌سه‌ر قسه‌ی (ئەهلی که‌لام) فه‌رموویه‌تی:

﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورًا﴾ (الأعراف: ۱۴۸).

واته: له دوا‌ی رویشتنی موسی ﷺ قه‌ومه‌که‌ی گویره‌که‌یه‌کیان دروست کرد له خشل و زیر که قورپی هه‌بوو. ئەهلی که‌لام ده‌لین ئەم ئایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر قسه‌که‌ی ئیمه که خوا‌ی گه‌وره ره‌خنه له قه‌ومه‌که‌ی موسی ده‌گریټ (که گویره‌که‌یه‌کیان دروست کرد که خاوه‌ن جه‌سه‌د بوو ووتیان ئەمه خوا‌یه، بۆیه خوا‌نه‌فی ئەوه ده‌کات که خوا‌جه‌سه‌دی هه‌بیټ نابیت ئەو سیفه‌تانه‌ی بو دابنیټ که بیټ به‌ جه‌سه‌د)، پاشان (ابن تیمیة) ره‌دی ئەوه ده‌داته‌وه ده‌لیت: وشه‌ی جه‌سه‌د له قورئانی پی‌رۆزدا له چوار شویندا هاتوه، یه‌که‌م:

(وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ) (الأنبياء: ۸)، دووه‌میان: (وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ) (ص: ۳۴)، سییه‌میان (ئایه‌ته‌که‌ی الأعراف که ئەوان ده‌یکه‌ن به‌ به‌لگه)، چواره‌میان (فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورًا) (طه: ۸۸) (ابن تیمیة) ده‌لیت ئەمه نه‌فی (جسد) ده‌کات (جسد) جیاوازی هه‌یه له‌گه‌ل جسمدا (لاشه‌دا) (جسم ئەوه‌یه که حیا‌تی تیدا بیټ به‌لام جسد ئەوه‌یه که حیا‌تی تیدا نه‌بیټ) خوا‌ی گه‌وره ره‌خنه‌ی لی‌گرتن که گویره‌که‌یه‌کی بی روحیان ده‌په‌رست چونکه جسد بوو، وه مروقی زیندوو کامل‌تره تا مروقی مردوو، بۆیه ره‌خنه‌که‌ی خوا‌ی په‌روه‌ردگار ناراسته‌ی (جسد) ه‌که‌ه‌که‌ه‌که، پاشان خوا‌ی گه‌وره له‌ کۆتایی ئایه‌ته‌که‌دا ده‌فه‌رموویت:

﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەو ره‌خنه‌که‌یه نه‌ک ره‌خنه‌که وشه‌ی (جسد) ه‌که بی‌ت، ئایا نه‌یان بی‌نی که قسه‌یان له گه‌لدا ناکات وه هیچ ریگه‌یه‌کیان پی‌نیشان نادات، که خوی له خویدا ئەم دوو سیفه‌ته سیفه‌تی خالقه، خالق ده‌بی‌ت ریگای راست نیشانی به‌نده‌کانی بدات، وه قۆره‌ی که گویره‌که‌که ده‌یکرد (سامری) وا دروستی کردبوو که دوو کونی هه‌بوو له پی‌ش و دواوه که هه‌وایه‌ک بهاتایه ئەوا ده‌نگی‌کی لیوه ده‌هات.

پاشان ئەم جووره (شرك التعطيل) ناشیرینترین و خراپترین جووره‌کانی شیرکه، نموونه بو ئەم جووره شیرکه وه‌کو ئەوه‌ی فیرعه‌ون که وتی:

﴿وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (الشعراء: ۲۳).

وه‌خوای گه‌وره ئاگادارمان ده‌کاته‌وه ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرِّحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾ [غافر: ۳۶].

واته: فیرعه‌ون به‌هامانی وت: کۆشکی‌کم بو دروست بکه بو ئەوه‌ی بگه‌مه ئەو ریگایه.

وه شیرک و تعطیل په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه هه‌یه، هه‌روه‌کو ابن (القيم الجوزیه) له کتیبی (الجواب الکافی) دا ده‌ئیت: (فکل مشرک معطل، وکل معطل مشرک).

که‌سی مشرک تعطیلی سیفه‌ته‌کانی خوای په‌روه‌ردگار ده‌کات، وه هه‌رکه‌سی‌ک تعطیلی سیفه‌ته‌کانی خوا بکات له پاش ئەوه‌ی که به‌ته‌واوی بو‌ی روون بووه‌وه (الاقامة الحجة) کرا ئەوا به‌مشرک داده‌نریت و له بازنه‌ی ئیسلام دیته‌ ده‌روه‌وه، وه هه‌ندی جار مشرک دان ده‌نیت به‌سیفه‌ته‌کانی خوای په‌روه‌ردگار به‌لام حه‌قی ته‌واوی (توحید) به‌تاک و ته‌نیایی خوانادات.

وه ئەم جووره (شرك تعطيل) ده‌کرئ به‌سی به‌شه‌وه:

۱- تعطيل المصنوع عن صانعه وخالقه.

واته: له کارخستنی دروستکار که خوای په‌روه‌ردگار ه‌بو دروست کراوه‌کانی.

۲- تعطيل الصانع - سبحانه - عن کمال المقدس - بتعطيل أسمائه وأوصافه .

واته: له کارخستنی دروستکار که (خوای په‌روه‌ردگار) له ته‌واویتی و بی‌نوقستانی وه له کارخستنی ناوه پیروژه‌کانی و سیفه‌ته به‌رزه‌کانی .

۳- وتعطيل معاملته عما يجب على العبد من حقيقة التوحيد .

واته: له کارخستنی خوای گه‌وره که په‌یوه‌ندی هه‌یه له‌گه‌ل به‌نده‌کانی (به‌هوی قورئانه‌وه) له ته‌واو و راستی‌تی به‌تاک و ته‌نیایی خوای په‌روه‌ردگار .

ئهم جوړه کومه لیک بوون پیمان دوترا (طائفة أهل وحدة الوجود) که دهیان ووت (ما ثم خالق و مخلوق) وه دهیان ووت (ولا هاهنا شیطان) .

وه کومه لیک تری (ملحد) هه بوو که قسه یان له سره نه به دیهت و نه زه لیهت و بوونی خوی گوره ده کرد، ئهم کومه له دهیان ووت: (خوا پالی داوه ته وه و کاروباری دنیا خویان خویان به ریوه ده بن) .

ئهم کومه لانه پیک هات بوون له (جهمیة و قرامطه) هکان نه مانه دانیان دنا به سیفه تاکانی خوی په روه دگار به لام مه خلوقیان به ته و او تر داده نا له خوی گوره (نعوذ بالله) .

وه پیویسته له سره هه موو موسلمانان که ناگاداری خویان بن خویان پیاریزن له هه موو جوړه شیرکیک، وه گرنگی ته و او بدن به بیرو باوه پی راست له سره مه نه جی (السلف الصالح) وه پیویسته هه موومان ئهم دووعایه بکهین که

(اللهم إنا نعوذ بك أن نشرك بك شيئاً نعلمه، ونستغفرك لما لا نعلمه)^(۱).

مائپهړی به هه شت

www.ba8.org

له دووعای خیر بی به شمان مه کن